

kampányokról és a figyelmen kívül hagyott tiltakozásokról. „Ha érdemi párbeszéd helyett erődemonstráció zajlik, akkor egy felülről bevezetett teljesítményalapú bérezés csak tovább fogja rontani az amúgy sem rózsás helyzetet. Olajat öntenek a tűzre.”

Abban a szakértők és a pedagógusok is egyetértenek, hogy tisztességes fizetés híján szinte lehetetlen reformokat kezdeményezni. „Reális helyzetelemzés és az infláció mértékét meghaladó béremelés helyett sok ingyenmunkát kínálnak, a bérrendezés

csupán távoli ígéretével. A pedagógusok munkaterhelésének időmérlege már most is bőven túllépi a heti 40 órát” – mondja Katanics Sándor. A jelenlegi bérek duplája mellett „kőkeményen” számon lehetne kérni a tanári teljesítményt is, véli K. Nagy

Emese. De ez sem elég: a tanári szakma akkor nyerheti vissza vonzerejét, ha erősödik a társadalmi megbecsültsége. Ehhez azonban partnerként kell kezelni őket, nem pedig páriát csinálni belőlük.

Csabai Máté

„Ez egy nagyon jó szisztéma”

Gáts Andrea ügyvéd, szabályozási szakjogász a szakmai kamarák áldásairól és a MOK kinyírásáról

Miután a kormányzat szerint a Magyar Orvosi Kamara (MOK) megfenyegette a házi orvosokat, az Országgyűlés kormánypárti része az ellátás biztonságára hivatkozva azonnali hatállyal megszüntette a MOK számos jogosultságát. Vajon ez figyelemztetés a többieknek? Egyáltalán, mi a kamarák szerepe? A Magyar Szakmai Kamarák Szövetsége főtitkárát kérdeztük.

Magyar Narancs: Kötelező tagnak lenni a kamarákban?

Gáts Andrea: Kétfajta kamara létezik. Az egyik a szakmai: Magyarországon tizenöt ilyen működik. A másik a gazdasági, amelyből kettő van: a Magyar Agrárkamara (MAK) és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK). Az agrárkamarában kötelező tagnak lenni, az iparkamarában nem, azonban évenként regisztrálnia kell ott az összes magyar vállalkozásnak – annak is, amelyik nem tagja.

MN: Miért kapta meg az iparkamara ezt a jogosultságot, per sze az évenkénti díjbefizetésekkel együtt?

GA: Gondolom, azért, mert a törvényhozók nem találták elégségesnek, hogy a cégnyilvántartásban az összes magyar cég, az egyéni vállalkozókéban pedig minden egyéni vállalkozó egyenként is be van jegyezve. Minden esetben, ha ezt a kettőt összegyűjtjük, a jogi és magánszemélyek pont ugyanazok, mint akiket, ame-

lyeket az iparkamarai vállalkozásnyilvántartás összefog.

MN: Például egy állatorvosnak azért kell ott regisztrálnia, mert vállalkozóként dolgozik?

GA: A magánállatorvosnak épenséggel nem. Ugyanis – többek közt – azoknak kell regisztrálni ott, akik az egyéni vállalkozói névjegyzékbe be vannak jegyezve. Ám abban az állatorvosok nincsenek benne, mert a törvény szerint a szakmai kamarájuk adja ki ezt a vállalkozási engedélyt, s az ő nyilvántartásukban szerepelnek. Ezért maradtak ki egyébként az ügyvédek és a közjegyzők is, mert nekik is a szakmai kamarától ered a szakmagyakorlási jogosultságuk. Ennélfogva szintén nem kell regisztrálniuk és díjat fizetniük az iparkamaránál.

MN: És a saját, szakmai kamarájukban?

GA: A szakmai kamarákba a fő szabály szerint be kell lépni: anélkül nem lehet engedélyt kapni az adott hivatás gyakorlására, illetve vállalkozásban való művelésére,

nem lehet praktizálni. Egy jelenlegi kivétel volt eddig: néhány éve a személy- és vagyonvédelmi magánnyomozói kamaránál eltörölték a kötelező tagságot. És most az orvosoknál. Az összes többinél töretlen az elv, hogy kötelező a tagság, anélkül kontárkodásnak minősül a tevékenységük.

MN: Akkor ezentúl a kamarából kimaradó orvosok kontárnak minősülnek?

GA: Nem, mert az ő működési engedélyüket az állam adja ki és vezeti be nyilvántartásába, és az abba való bejegyzéssel keletkezik a jogosultságuk. Mostantól nem a kamarába való belépés lesz az az aktus, amely jogosítja őket a hivatásuk gyakorlására.

MN: Viszont a vállalkozókként praktizálóknak mindenképpen regisztrálniuk és fizetniük kell a Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál, a MOK-ból kimaradóknak is.

GA: Igen, például egy házi orvosi praxisnak is kötelező regisztrálni a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara vállalkozói nyilvántartásá-

ba. Annak idején az orvosi kamara – többekkel együtt – az Alkotmánybírósághoz (AB) fordult emiatt. Azzal érveltek az orvosok, hogy ők nem kereskedők és nem iparosok, embereket gyógyítanak. Az AB azonban megállapította, hogy nem alkotmányellenes iparkamarai regisztrációra is kötelezni őket.

MN: A biztonsági szakmák kamarájába miért nem kötelező belépni?

GA: Talán mert a vagyonőrök általában nagyon csekély óradíjért dolgoznak. Rendkívül fontos ezekben a szakmákban az etikai felelősségi ügyek nagyon gondos kezelése. Gondoljon bele, hogy milyen jogköre van egy vagyonőrnek egy áruházban, amikor megmoztoz valakit. Ennek a kivizsgálása nem üti meg azt a szintet, hogy az állami apparátus foglalkozzon vele, miközben rendkívül nagyszámú az ilyen szakmákat érintő állampolgári panaszbejelentés. A fegyelmi eljárások lefolytatását meghágyták a kamaránál.

MN: Nem úgy, mint az orvosoknál. A Belügyminisztérium egészségügyért felelős államtitkára, Takács Péter – egyebek mellett – lényegében azt mondta, hogy azért kellett meghozni az új szabályt, mert a kamara fenyegetően fegyelmi eljárást indított egy megyei kollegiális vezető orvos ellen, aki végső soron el is veszthette volna az állását, ha nem lép időben a parlament. A tapasztalatok sze-

Fotó: Sörös Csábor

rint a tagsági viszony felfüggesztése vagy a kamarából való kizárás könnyen következne egy etikai eljárás megindításából?

GA: Egyáltalán nem. Ahhoz nagyon súlyos vétség kell, a fegyelmi ügyek néhány százaléka végződik így. Ráadásul bírói jogorvoslatért lehet fordulni, és ha a bíróság észleli, hogy koncepció vagy politikai indíttatású egy fegyelmi eljárás, s nem áll meg maga a határozat, mert az illető nem szegte meg az etikai, fegyelmi kódexet, avagy a szakma szabályait, akkor úgymint megsemmisíti a döntést. A bíróság nagyon keményen meg szokta mérni bármelyik szakmai kamara fegyelmi döntését, hogy az kellőképpen alá van-e támasztva.

MN: Egy kamara döntése mennyire kötelező a tagok számára? Ha például az orvosinak a küldöttközgyűlése kimondta volna – fontos hangsúlyozni: nem ezt mondta ki –, hogy senki se írja alá az új ügyeleti szerződést?

GA: Erre nagyon egyszerű a válasza. Ha egy kamara bármelyik szerve olyan határozatot hoz, ami szembe megy a szervezetet létrehozó törvénnyel vagy a saját alapszabályával, vagy a hatáskörébe nem tartozó ügyben dönt, akkor az semmis. És a törvényben nincs olyan lehetőség, hogy bár-

melyik kamara bármely ügyben kötelezvényt adhat ki a tagjai összességére.

MN: Az államtitkár is elismerte, hogy a háziorvosi ügyeletről szóló kontraktus egy polgári jogi szerződés.

GA: Így van. Tehát a kamarának eleve nincs lehetősége beleavatkozni ilyen szerződésekbe. Egyébként nem született tiltó vagy kötelező jellegű határozat. Másrészt, ha született volna, az már beleütközik a kamarának a saját hatáskörét előíró szabályokba. Harmadrészt: ha hoztak volna is ilyen döntést, nyilván nincs az etikai kódexben nevesítve – ami szükséges minden kamaránál bármilyen etikai, fegyelmi vizsgálat lefolytatásához –, hogy valakit azért elítélünk, ha az országos küldöttközgyűlés hatáskörén kívül eső, tehát semmis határozatot nem tart be. Tehát jogilag sem futott volna körbe soha olyan fegyelmi ügy – egyetlen kamaránál sem –, amelyet egy semmis vagy érvénytelen küldöttgyűlési döntés be nem tartása miatt indítanak.

MN: Mindenesetre mostantól az orvosi kamara az egyetlen kamara, amely nem jogosult fegyelmi, etikai eljárás indítására...

GA: Indítható ezután is fegyelmi eljárás egy orvos ellen, csak ezentúl nem a kamara által meg-

választott etikai, fegyelmi bizottság fog dönteni első és másodfokon, hanem állami tisztviselők – az Egészségügyi Tudományos Tanács tagjai – fogják a fegyelmi ügyeket lebonyolítani. És nem a belső etikai, fegyelmi szabályzat alapján dőlnek el majd ezek az ügyek, hanem az állam által megszerkesztett és rendelettel közzétett szabályzat szerint.

MN: Melyek az orvosi kamara további legkomolyabb veszteségei?

GA: Én ezt úgy közelíteném meg, hogy elveszíti az öngazgatásának azt a részét, hogy teljes egészében tudja képviselni az adott szakmát. Mert aki nem jelzi majd aktívan, hogy fenntartja a tagságát, annak megszűnik a törvény erejénél fogva. És bár megmarad a szervezetnek a tervezett kormányzati rendelkezésekre és intézkedésekre vonatkozó véleményezési joga – amit a törvény minden szakmai kamarának garantál –, súlytalanabbá tud válni azokéhoz képest, amelyek a saját hivatásrendjük teljességét képviselik.

MN: A szakszervezeteknek sem tagja minden dolgozó...

GA: A kamara – amiképp az például a Magyar Tudományos Akadémia vagy az MMA – köztestület. Nem önkéntesen szerveződik, mint egy szakszervezet, hanem törvény hozza létre. Közfeladato-

kat is ellát, s a törvényhozó dönti el, melyeket adja ki a szakmai kamaráknak, mert azokat nem akarja állami pénzből fedezni.

MN: Vannak közigazgatási feladatai is egy kamarának. Maradt-e valamennyi az orvosinál?

GA: Azt gondolom, hogy mivel innentől nincs egységes tagnyilvántartás, nemigen marad.

MN: Végül is, mi a kamarák szerepe?

GA: Minden szakmai kamarának háromirányú feladata van. Az egyik az államtól átvett közfeladat, például ilyen volt névjegyzéken tartani minden orvost, s ha fegyelmi kizárják, akkor intézkedni, hogy ne praktizálhasson, töröljék a nyilvántartásokból. Van aztán az öngazgatási feladat, amely egy kamara saját belső működésének irányításából áll – beszedi a tagdíjat, abból megteremti a működési feltételeit, a székházait bérlő, adminisztrációt fizet, szoftvereket vesz, működteti a szervezetet. A harmadik feladatcsoport az érdekképviselet. Az orvosok esetében ez került fókuszba. Ez egy nagyon jó szisztéma: az adott szakmára terhelem a belső igazgatásának, közfeladata ellátásának és érdekvédelmének megteremtését, mert ez úgy igazságos. Például egy orvos fegyelmi eljárását miért fizessék az adófizetők? Ezért volt jó, hogy az állam a rendszerváltást követően leadott feladatokat a szakmai öngazgatásoknak, és azért alapította meg sorra a kamarákat, hogy például a tervezőket ne az önkormányzatok névjegyzékében kelljen nyilvántartani, és városonként ne fizessenek két ügyintézőt csak azért, hogy aktualizálják azt a névjegyzéket. Amióta megszületett a Mérnöki Kamara és az Építész Kamara létrehozásáról szóló törvény – a többi kamarához hasonlóan –, önjáró a dolog, nem kíván pénzt az állami költségvetésből, és valóban csak az fizeti, akit érint, aki oda regisztrál, belép. Én azt gondolom, az volna jó irány, ha az állam jól használná a köztestületeket, és további állami feladatokat ruházna még rájuk – ha már az a cél, hogy leépítsük az államapparátust, hogy ne kelljen hozzá anynyi adófizetői pénz.

Bányai György